

מדיניות הוועדה המקומית רעננה להסקה ביתית בשריפת דלקים / קמינים

רקע

הסקה בעץ לצורך חימום, הינה פתרון נפוץ ומקובל במקומות רבים בארץ ובעולם. מחקרים מלמדים כי לעשן הנפלט כתוצאה משריפת עץ יש פוטנציאל לפגיעה בריאותית בעיקר עקב שאיפת חלקיקים אל מערכת הנשימה. בעונת החורף מתקבלות במוקד העירוני תלונות רבות עקב מטרדים הנגרמים מהפעלת תנורי הסקה דירתיים, ובעיקר מהפעלת תנורי הסקה בעץ. לאור תלונות אלו, נערכו מספר דיונים בנוגע לצמצום מפגעי זיהום אוויר מהפעלת תנורי הסקה דירתיים בכלל והסקה בעץ בפרט. מטרתו של מסמך זה היא להציג את מדיניות עיריית רעננה בנושא ולשמש מסמך מנחה לכול הגורמים הנוגעים בדבר בעיריית רעננה.

סקירת רגולציה ישראלית קיימת

קיימים מספר חוקים, תקנים ותקנות שעניינם הסדרת התקנה, יבוא והפעלה של תנורי הסקה דירתיים:

1. תקנים ישראליים:

- תקן ישראלי 838, "מתקן של תנור ארובה להסקה דירתי" – סדרה של 4 תקנים שקובעים את מבנה התנור, ניצולת השריפה של התנור, גובה הארובה של התנור ואת הדלקים בהם ניתן לעשות שימוש בתנור.
- תקן ישראלי 1368, "תנור הסקה ביתי המוסק בחומר מוצק" – סדרה של 3 תקנים הקובעים את מבנה התנור, ניצולת השריפה של התנור וגובה הארובה של התנור. תקן ישראלי 1368 – חלק שלישי קובע את ערכי פליטה לחומר חלקיקי ואת שיטת הבדיקה. תקן ישראלי 1368 – חלק שלישי הוא תקן רשמי ולכן מחייב בפני עצמו.
- תקן ישראלי 158, "מתקנים לגזים פחמימיניים מעובים (גפ"מ)" – סדרה של 4 תקנים הקובעים את כלל הדרישות עבור תנורי הסקה בגז.

2. תקנות התכנון והבנייה (בקשה להיתר, תנאים ואגרות), התש"ל 1970, (נספח ב') – קובעות בחלק י"א כי "לא יותקן מתקן הסקה בדירה אלא על פי היתר". עוד קובעות התקנות כי התנורים יותקנו בהתאם לתקנים הישראליים המתאימים כאמור בסעיף (1) לעיל.

3. תקנות למניעת מפגעים (זיהום אוויר מחצרים), התשכ"ב 1962 – מגדירות מהו עשן שחור המהווה זיהום אוויר חזק ובלתי סביר. יצוין כי תקנות אלו תקפות מכוח חוק אוויר נקי.

4. נוהל להגדרת מפגע ריח, מיום 9.9.2010 – מגדיר מהו מפגע ריח חזק ובלתי סביר ואיך לאפיינו.

5. פקודת בריאות העם, 1940 – מגדירה כמפגע "כל אח או תנור וכל ארובה או מחפורת או משפך שאינם מכלים במידה האפשרית את העשן או את האדים הנוצרים ע"י האיכול, או המוציאים עשן בכמות שיש בה כדי להזיק לבריאות, או לסכן את הבריאות; ולצורך פקודה זו, עשן כולל אדים, גזים, פיח, אפר, אבק וכול חומר או חלקיקים הפורחים באוויר"; על הפקודה "לרשות הסניטארית" שהיא הרשות המקומית ישן סמכויות למניעה והפסקת המפגע.

6. חוק עזר לרעננה (מפגעי תברואה) (מס' 2) תשכ"ז-1967 – חוק העזר מגדיר "מפגע", גם כ: "תנור, אח, קמין או כבשן, בין שהוא משמש למלאכה ובין לתכלית אחרת ואשר, לדעת התברואן, אינו מאכל כראוי את חומרי הדלק בתוכו וגורם על ידי כך לפליטת עשן או גזים במידה המזיקה או העלולה להזיק לבריאות". חוק העזר העירוני מסמך את התברואן לקבוע אחריות לסילוק מפגע ולהודיע על דרישה לסילוק מפגע. במידה והאחראי לסילוק המפגע אינו פועל לעשות כן, יכולה הרשות המקומית לעשות זאת במקומו ולגבות את הוצאות הביצוע.

קביעת מדיניות הוועדה המקומית לתכנון ובניה – תנורי הסקה ביתיים המונעים ע"י דלק מוצק:

בכל הנוגע להיבטים הסביבתיים של קמינים המוסקים בדלק מוצק, המשרד להגנת הסביבה ממליץ כי ברשויות מקומיות בהן קיים שימוש נרחב בקמינים, יעודדו שימוש בגז לצורך הסקה. בהתאם לכך ניתן למנות כדוגמאות את עיריית ירושלים ששילבה את הנושא בחוק עירוני, את עיריית תל אביב שקבעה בהנחיות המרחביות שלה כי "לא ניתן לתכנן קמין לשריפת עץ אלא קמין שיופעל על ידי גז בלבד", את עיריית חיפה שקבעה בהנחיות המרחביות כי בגגות מבנים "לא יותרו ארובות של אמצעי חימום בשל גרימת מטרדים", את עיריית כפר סבא ועיריית הוד השרון שאימצו מדיניות המאפשרת התקנת קמינים המוסקים בגז בלבד ואת מועצה אזורית דרום השרון שאוסרת קמינים המוסקים בעץ.

בכול הנוגע לתנורי הסקה ביתיים המונעים בדלק מוצק (עץ) קיימות הנחיות לגבי אופן התקנת תנור ההסקה וכן פירוט לגבי גובה והתקנת הארובה המשרתת את תנור ההסקה.

למרות זאת, ולמרות קיומן של הנחיות יצרן להפעלה ותחזוקה של התנורים המונעים בחומר מוצק, בכול הנוגע לדלק מוצק, אנו עדים לתלונות ציבור רבות הנובעות בעיקר מאופן ההפעלה והתחזוקה של התנורים:

סוג העץ המשמש כדלק מוצק – ממכר העצים בארץ מאפשר לרכוש כול מיני סוגי עצים, אשר חלקם גורמים למטרדי איכות אוויר בעת שריפתם בקמין הביתי, עקב איכות ירודה. ההמלצה היא לשרוף הדרים למיניהם, אך בישראל מתבצע לעיתים גם ליקוט עצמי של עץ שאיכותו ירודה.

שימוש בחומר בעירה רטוב – בתנורים המוסקים בעץ יש לפעול בכדי להבטיח כי לא יעשה שימוש בעץ לח או שמכיל שאריות קרקע או זיהום אחר (שריפה של עץ רטוב או שמכיל שאריות קרקע גורמת לעשן שחור ומטרד זיהום אוויר); עוד יש לפעול בכדי להבטיח כי הדלק המוצק יאוחסן במקום מוצל ויבש ולא יונח ישירות על הקרקע.

חוק העזר העירוני אינו בורר את סוג העץ שבו נעשה שימוש בקמין ואינו מטפל באופן האחסון של העץ - על מנת להבטיח שהוא נכנס לקמין יבש, ובכך, חוק העזר העירוני מתקשה להבטיח, צמצום במידת האפשר של המטרד שעלול להיגרם כתוצאה משימוש בקמיני עץ.

לאור האמור לעיל, אנו ממליצים לוועדה המקומית לתו"ב, **לקבוע כמדיניות עירונית, שלא לאשר היתרי בנייה לקמינים המוסקים באמצעות דלק מוצק.** כל זאת על מנת לצמצם את מטרדי איכות האוויר הנגרמים מפעילות קמינים ביתיים המוסקים בעץ. בפני מגישי הבקשות עומדת הזכות לתכנן ולבנות קמינים המונעים בגז, תוך עמידה בכל דרישות התקנים הרלוונטיים. יש לזכור, כי הן מבחינה סביבתית והן מבחינה כלכלית, שימוש בגז לצורך הסקה דירתית הינו עדיף על הסקה באמצעות שריפת כל דלק אחר.

החלטת הוועדה

1. יותר קמין המוסק בגפ"מ (גז פחמימני מעובה) בלבד.
2. יחול איסור על הקמת קמין המוסק באמצעות דלק מוצק (עצים). בנוסף, יחול איסור על קמין המוסק בחומר נוזל.
3. בהיתר הבנייה ובתשריט היתר הבניה הכולל קמין ירשם באופן מפורש, כי הקמין המוצע יוסק בגז בלבד.